

Article Arrival : 09/11/2019
Related Date : 13/01/2020
Published : 13.01.2020

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2055>

Reference Keskin, M. & Üstün, A. (2020). "İlkokullarda Yetiştirme Programı (İyep)'Nin Dezavantajlı Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi". International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 54; pp:138-144.

İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP)'NİN DEZAVANTAJLI ÖĞRENCİLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

The Evaluation Of The Education Program In Primary Schools (Epps) In Terms Of Disadvantaged Students

Yüksek Lisans Öğrencisi, Murat KESKİN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Amasya/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7128-4093>

Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Amasya/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2457-5381>

ÖZET

İlköğretim amaçlarından biri de okuma yazma becerileri ile temel matematiksel becerileri kazandırmaktır. Ancak bu, çeşitli sebeplerden dolayı bazı öğrenciler hakkında gerçekleştirilmekte ve onlar hakkında dezavantajlılık durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı ve UNICEF işbirliğinde hazırlanan, 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı'nda 12 ilde pilot uygulaması yapılan ve 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı'nda da Türkiye geneli tüm okullarda uygulanan İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin dezavantajlı öğrenciler açısından değerlendirmek ve uygulamada yaşanan sorunları tespit ederek çözüm önerilerinde bulunmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı'nda Çorum ilinde Sınıf Öğretmenliği yapıp İYEP kapsamında görev alan 18 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma bulguları altı temada betimsel olarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak uygulamada birtakım sorunlar yaşansa da İYEP'in dezavantajlı öğrencilerin dezavantajlarını avantaja çevirdiği ve programın okuma yazma becerileri ile temel matematiksel işlemleri kazandırmak açısından çok önemli bir uygulama olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlkokullarda Yetiştirme Programı, Dezavantajlı Öğrenciler, Fırsat Eşitliği Psikososyal Destek.

ABSTRACT

One of the aims of primary education is to acquire literacy skills and basic mathematical skills. However, this cannot be done for some students due to various reasons and this leads to disadvantage. The purpose of this study is to evaluate (in terms of disadvantaged students) and investigate (in terms of the handicaps and solutions in practice) the Education Program in Primary Schools (EPPS) which is prepared in cooperation by the Ministry of National Education Strategy Development Presidency and UNICEF; conducted as sample application in 12 cities during 2017-2018 Education Year and applied in Turkey in general during 2018-2019 Education Year. Qualitative research method has been used in the study and data have been obtained through semi-structured interview forms. The sample of the study consisted of 18 teachers who work as a form tutor in Çorum and assigned in the Education Program in Primary Schools in 2019-2020 academic year. The research findings have been analyzed descriptively in six themes. As a result, although there are some problems in practice, it is shown that the Education Program in Primary Schools converts the disadvantages of disadvantaged students to advantage and it is a very important application in terms of acquiring literacy skills and basic mathematical operations.

Keywords: Education Programs in Primary Schools, Students with Disadvantages, Equal Opportunities, Psychosocial Support.

1.GİRİŞ

İlköğretim, bireylerin daha sonraki öğrenim hayatlarında görecekları eğitimin temellerinin atıldığı kritik bir dönemdir. Bireylerin bu dönemde aldıkları eğitimde meydana gelebilecek bir eksikliğin telafisi daha sonraki yıllarda çok zor olmaktadır. 1739 Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre; Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları arasında bireylerin ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda gerekli bilgi, beceri, davranışları kazanıp hayata hazırlanmaları ve böylelikle hem kendi hem de toplumun mutluluğuna katkı sağlayacak bir

¹ Bu çalışma, Prof.Dr. Ahmet ÜSTÜN'ÜN danışmanlığında Murat KESKİN'in Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı alanında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

meslek edinmeleri yer almaktadır (Resmi Gazete,1973). Diğer taraftan bilim ve teknolojiye hızlı gelişmelerin yaşanması, ihtiyaçların sürekli değişmesi, eğitim dünyasında yaşanan yenilik ve gelişmeler bireylerin yeterliklerini doğrudan etkilemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu yeterlik ve yetkinlikler: “Anadilde iletişim, Yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, Dijital yetkinlik, Öğrenmeyi öğrenme, Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, İnisiyatif alma ve girişimcilik, Kültürel farkındalık ve İfade” şeklinde sekiz yetkinlik belirlenmiş ve bu yetkinliklere sahip bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu yetkinliklerin temelleri ilk önce ailede ve daha sonra ilkökul çağında alınan eğitimlerle atılmaktadır. Ancak, ilkökul çağındaki öğrencilerin anadilde iletişim ve matematiksel yetkinlik yani okuma becerileri ile temel matematiksel işlemleri yapabilecek seviyede bir üst öğrenim basamağına geçmeleri hedeflense de çeşitli sebeplerle bu, bazı öğrenciler açısından gerçekleşmemekte ve onlar hakkında dezavantajlılık durumunu ortaya çıkarmaktadır. Karaboğa (2015)’ya göre dezavantajlılık, bireylerin fırsat eşitsizliğine maruz kalmaları ile birlikte hizmetlere erişmelerini engelleyen durumsal bir hal olarak tanımlanmaktadır. John Roemer (1998)’e göre ise; fırsat eşitliğini belirleyen, bireyin iradesine bağlı olan “çabalar” ve bireyin iradesi dışında gerçekleşen “koşullar”dır. Roemer, dezavantajlılık durumunun ortaya çıkmaması için koşulların avantaja erişim sürecinde belirleyici olmaması gerektiğini öne sürmüştür. Tan (1987), fırsat eşitliğini sosyolojik olarak ele almış ve bu kavramın gelişimini çeşitli yönlerle açıklamıştır. Zoraloğlu (1998), okul tiplerine ve il temeline göre çözümlene yaparak fırsat eşitliği kavramını farklı sebepler açısından incelemiştir. Alanyazında bu ve buna benzer yapılan çalışmalar fırsat eşitsizliği yaşayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre dezavantajlı olduklarını göstermektedir.

Dezavantajlı öğrenciler açısından bir diğer konu ise devamsızlıktır. Öğrenim için ayrılan sürede okulda bulunmayan öğrenciler o sürede verilen kazanımları edinmemektedirler (Taymaz, 2000). Genellikle öğrenciler hastalık gibi durumlarda devamsızlık yapmakta bu da öğrenimlerini olumsuz etkilemektedir (Tutar, 2002). Bu süreçte öğretmenlerin bireysel farklılıkları göz önüne alarak öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme çalışmalarını yürütmeleri istenmektedir (MEB, 2019).

Fırsat eşitsizliğine maruz dezavantajlı öğrenciler kapsamına giren diğer bir öğrenci grubu da mevsimlik işçi çocukları ve mülteci çocuklarıdır. Türkiye’de en çok Suriyeli öğrenciler mülteci öğrenciler arasına girmekte ve yaşlılarıyla birlikte her türlü eğitim olanaklarından faydalanmaktadırlar (Human Rights Watch [HRW], 2015). Bu kapsamdaki öğrencilerden özellikle mülteci çocukları, okuma becerilerini ancak dil eğitimi verilerek elde edebilmektedirler.

Fırsat eşitsizliğine maruz tüm bu öğrenciler (özel eğitim öğrencileri hariç) ilkökulda edinemediği okuma yazma becerileri ile matematiksel becerileri ortaokul ve lise yıllarında çok zor edinebilmektedirler. İşte tam da bu noktada Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından 2015-2019 Startejik Planı kapsamında dezavantajlı öğrenciler için İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)’na yer verilmiştir (MEB, 2015).

İYEP nedir? Açılımı; İlkokullarda Yetiştirme Programı olan İYEP, UNICEF ile Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü işbirliğinde hazırlanan ve hedefi, ilkökul 3.ve 4.sınıfa gelmiş fakat çeşitli sebeplerle Türkçe-Matematik kazanımlarını edinememiş dezavantajlı öğrenciler olan bir programdır (MEB,2018). İlk kez 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı’nda 12 pilot ilde (Ankara, İstanbul, Ağrı, Edirne, Siirt, Ordu, Bingöl, Hatay, Konya, Mardin, Sivas, Şanlıurfa) uygulanan bu program, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı’nda ise yurt genelindeki tüm ilkökullarda uygulamaya konulmuştur. Programın gerekçesi ise; PISA (2015)’ya göre okuma becerileri ve matematik okuryazarlığı alanında Türkiye ortalaması oldukça düşüktür. Alt düzeyde yer alan öğrenci oranı OECD’de %23.4, tüm ülkelerde %35,8 iken Türkiye’de %51,3 tür. İYEP 26 ülkede uygulanmış Fransa’da öğrenci sayısı Türkiye gibi fazla olduğu için benzerlik göstermiştir. PISA raporuna göre en başarılı ülke Polonya olmuştur ki bu da İYEP’i ilk uygulayan ülkelerden olmasından kaynaklanmıştır. Bu gerekçelerle uygulamaya alınan İYEP bağlamında mevsimlik işçi çocukları, devamsız öğrenciler, mülteci çocukları ve çeşitli nedenlerle okuma yazma kazanımları ile temel matematik kazanımlarını edinemeyen dezavantajlı öğrenciler hedef kitle olarak seçilmiştir. “Her bireyin hakkı olan eğitime ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik farklılık ve dezavantajlarından etkilenmeksizin eşit ve adil şartlar altında ulaşabilmesi ve bu eğitimi tamamlayabilmesine yönelik politikalar eğitim ve öğretime erişim teması” altında bütün bireylerin eğitim ve öğretime adil şartlar altında erişmesini sağlamak amaçlanmıştır (MEB, 2015).

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmada;

İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin dezavantajlı öğrenciler açısından önemi nedir?

Uygulamada yaşanan sorunlar nelerdir? sorularına yanıt aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin dezavantajlı öğrenciler açısından değerlendirilmesi ve uygulamada yaşanan sorunlar ile çözüm önerilerini araştırmaktır.

2.2. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırmalarda örneklem olarak olguyu yaşayan ve araştırmanın kilitlendiği fenomeni yansıtacak birey ve gruplar seçilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmalarda veriler genellikle katılımcılarla yapılan görüşmeler ile elde edilir (Creswell, 2013). Bu nedenlerle veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiştir. Bu yaklaşım, görüşme sırasında araştırılacak soru veya konuları kapsar (Patton, 1987). Hazırlanan görüşme formu uzman görüşü alınarak yeniden düzenlenmiş ve uygulanmıştır. Uzman görüşünün alınması geçerlik ve güvenilirlik açısından önemlidir.

2.3. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemi Çorum ilinde Sınıf Öğretmeni olarak çalışıp İYEP programında görev alan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17 ve Ö18 şeklinde kodlanmış olup ad-soyad gibi tanıtıcı bilgilere yer verilmemiştir. Çalışma kapsamında öğretmenlere aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin Dezavantajlı Öğrenciler (Çeşitli nedenlerle Türkçe-Matematik Kazanımlarını elde edememiş mevsimlik işçi çocukları, mülteciler, akademik başarısı düşük öğrenciler) açısından önemi nedir?
2. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin Program (Türkçe/Matematik Kazanımları/Uygulama Süreleri/Açıklamalar) ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
3. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin Öğretim Materyalleri (Türkçe/Matematik Etkinlik Kitapları/ Öğretmen kılavuz Kitabı/Ek Çalışma Sayfaları) ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
4. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'na Öğrenci Belirleme Araçları (ÖBA) ve Grupların Oluşturulması Süreci ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
5. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin Öğrenci Değerlendirme Araçları (ÖDA) ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
6. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) Uygulama Süreci'nde hangi sorunlar ile karşılaştırdınız?
7. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)'nin Dezavantajlı öğrencilerin psikososyal yönden desteklenmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

3. BULGULAR VE TARTIşMA

3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Bu araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik bilgiler tablo 1, tablo 2 ve tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 1. Cinsiyete Göre Dağılım

Katılımcı	Frekans (f)	Frekans (%)
Kadın	6	33,33
Erkek	12	66,67
Toplam	18	100

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların üçte iki oranında (%66,67) erkek, üçte bir oranında (%33,33) kadınlıduğu görülmektedir.

Tablo 2. Yaş Aralığına Göre Dağılım

Katılımcı Yaş Aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
24-30	4	22,22
31-37	3	16,67
38-44	3	16,67
45 ve üstü	8	44,44
Toplam	18	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcı yaş aralığında en çok 45 yaş üstü (%44.44) olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla 24-30 yaş (%22,22) ve 31-37 yaş grubu ile 38-44 yaş grubunun eşit oranda (%16.67) oldukları görülmüştür.

Tablo 3. Hizmet Yılı Aralığına Göre Dağılım

Katılımcı Hizmet Yılı	Frekans(f)	Yüzde(%)
1-5 yıl	4	22,22
6-10 yıl	1	5,56
11-15 yıl	2	11,11
15-20 yıl	2	11,11
20 yıl ve üstü	9	50
Toplam	18	100

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların yarısının(%50) 20 yıl ve üzeri çalışma süreleri olduğu görülmektedir. Katılımcıların %22,22'si 1-5 yıl, %11,11'i 11-15 yıl ve 15-20 yıl çalışma sürelerine sahip iken %5.56'sı ise 6-10 yıl aralığında çalışma süreleri olduğu görülmektedir.

3.2. Temalar ve Yorum:

İYEP kapsamında görev yapan öğretmenlere görüşme formundaki sorular sırasıyla sorulmuş ve alınan cevaplar altı temada analiz edilmiştir.

Tablo 4. İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) Hakkında Öğretmen Görüşleri

TEMA	Frekans (f)	Yüzde (%)	ÖRNEK CÜMLE
1. İYEP'in Dezavantajlı Öğrenciler Açısından Önemi	4	22,22	<p>“Öğrencilerin dezavantajlarını avantaja dönüştürüyor. Akademik başarısını artırıyor” (Ö3).</p> <p>“Çeşitli nedenlerle Türkçe ve Matematik gibi temel derslerden geri kalan öğrenciler için tam anlamıyla tamamlayıcı ve destekleyici olduğundan bu derslere olan yeterliliğini artırıyor” (Ö7).</p> <p>“Geç kalınmış bir uygulama ama çok önemli buluyorum. Dezavantajlı öğrencilerin kendilerini çok özel hissettiğini gördüm bu program sayesinde. 4.sınıfa gelmiş fakat okuma yazması olmayan bir öğrencim okumaya geçti.</p> <p>Eğer bu program olmasaydı belki de o öğrenci öyle devam edip gidecekti” (Ö1).</p> <p>“Bu öğrencilerin akademik açıdan geride olmaları sınıf içinde hem kendisini hem öğretmeni hem de diğer öğrencileri zorlamaktaydı. Bu zorlukları azaltıyor” (Ö8).</p>
2. İYEP Öğretim Materyalleri	2	11,11	<p>“Türkçe matematik etkinlik kitapları çok güzel hazırlanmış. Basit ve çok örnekli olduğu için ve boyamalara da yer verildiği için öğrencileri sıkıyor” (Ö2).</p> <p>“Kitaplar yerine akıllı defterler daha kullanışlı olacaktır” (Ö6).</p>
Program Uygulama Süreleri	2	11,11	<p>“Programda kazanımlar için ayrılan zamanın yeterli olduğunu düşünüyorum” (Ö4).</p> <p>“Türkçe kazanımlara ulaşmak için süre yeterli. Matematik dersinden kazanımlara ulaşmak için zaman biraz yetersiz kalabiliyor (Mülteci öğrenciler için)” (Ö5).</p>
4. Öğrenci Belirleme ve Değerlendirme Araçları	3	16,67	<p>“Türkçe ve Matematik öğrenci belirleme araçlarının aynı günde uygulanması çocuğu yoruyor. Bu durum yanlış yapmasına sebebiyet verebiliyor” (Ö13).</p> <p>“Öğrenci değerlendirme araçları programın verimliliği ve sonuç hakkında bilgi edinmemiz açısından faydalı oluyor” (Ö10).</p> <p>“Öğrenci belirleme araçlarının öğrencileri tam olarak belirlediğine katılmıyorum” (Ö15).</p>

5. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar	4	22,22	“Öğrencilerin devamı konusunda sıkıntı yaşadım” (Ö18). “Veliler çocuklarıyla ilgilenmiyor. Mülteci çocukları devamsızlık yapıyor. Mülteci öğrencileri ve velileriyle dil sorunu yaşanmaktadır” (Ö9). “Sınıf oluşturma, öğrenci sayıları gibi konularda kontrol tamamen öğretmende olmalı, okul idaresi bu sürecin dışında tutulmalı” (Ö17). Taşınmalı okul olduğu için çocukların dinlenme saatlerinde yapmak zorunda kaldık. Bu da etkili olmadı tabi.” (Ö11).
6. Psikososyal Destek	3	16,67	“Rehber öğretmenlerin desteği ile öğrencilerin psikolojik yönden de desteklenmesi gerekir” (Ö16). “Sürekli gelen çocukların çok memnun olduğunu görüyorum. Neden dersiniz, sınıfında köşede kalan, hep çalışkan çocukların İYEP sayesinde ön planda olmaları onlara inanılmaz bir mutluluk veriyor. Başarılı olmanın sevincini yaşıyorlar (Ö12). “Sınıf öğretmeni veya kurs verecek öğretmen destek vermede yeterli gelir” (Ö14).
TOPLAM	18	100	

Tablo 4 incelendiğinde, İYEP uygulamasında görev yapan öğretmenlerin bu programın önemi hakkındaki düşüncelerinin; programın dezavantajlı öğrenciler açısından çok faydalı bir program olduğu (Ö1) ve bu programa katılan öğrencilerin dezavantajlarını avantaja dönüştürdüğü (Ö3); Türkçe ve Matematik derslerinde edinemedikleri kazanımları bu program sayesinde elde ettikleri anlaşılmaktadır (Ö8). Ayrıca programın çeşitli nedenlerle bu derslerden geri kalan öğrenciler için destekleyici ve tamamlayıcı olduğu da ifade edilmektedir (Ö7). Öğretmenlerin dezavantajlı öğrenciler açısından bu programın ne kadar önemli olduğu hakkındaki fikirleri, uygulanan İYEP’in yerinde bir uygulama olduğunu; dezavantajlı öğrencilerin Türkçe ve Matematik kazanımlarını bu program sayesinde elde ettikleri gibi psikolojik olarak da onlara destek olduğunu ortaya koymaktadır.

İYEP öğretim materyalleri hakkında ise; Türkçe ve Matematik etkinlik kitaplarının çok güzel hazırlandığı belirtilmiştir. Kitaplardaki etkinlikler basit ve çok örnekli hazırlanıp boyama gibi eğlenceli etkinliklerin olmasının dezavantajlı öğrenciler açısından sıkılmadan yapmalarını sağlamış olduğu da ifade edilmiştir (Ö2). Ders kitapları yerine akıllı defterlerin kullanılması gerektiğini düşünen öğretmenler de olmuştur (Ö6). Dezavantajlı öğrencilerin eğitiminde akıllı defter ve buna benzer teknolojik araç gereçler dahil olmak üzere kullanılması, onları sıkılmadan eğitimin eğlenceli hale getirilmesini sağlayacaktır. Böylelikle İYEP öğretim materyalleri amacına hizmet etmekle birlikte eğlenceli bir eğitimin parçası olarak kullanılmış olacağı düşünülmektedir.

Program uygulama süreleri ile ilgili; bu programda kazanımlar için ayrılan sürelerin yeterli olduğu düşünülmüş (Ö4) ise de Türkçe için ayrılan sürenin yeterli fakat Matematik için ayrılan sürenin yetersiz olduğu da öğretmenler tarafından belirtilmiştir (Ö5). Matematik konularının daha çok alıştırmalar yapılarak öğretilmesi zaman açısından yetersiz kalmasına neden olmuştur. Programda bu derse ayrılacak sürenin daha çok olması gerekmektedir.

Öğrenci Belirleme ve Değerlendirme Araçları hakkında tablo incelendiğinde; Türkçe ve Matematik öğrenci belirleme araçlarının aynı gün uygulanmasının öğrencileri yorduğu ve yanlış yapmalarına sebep olduğu ifade edilmektedir (Ö13). Öğrenci belirleme araçlarının tam olarak öğrencileri belirlemediği de düşünülmektedir (Ö15). Öğrenci değerlendirme araçlarının ise programın verimliliği ile sonuç hakkında bilgi vermesi bakımından faydalı olduğu ifade edilmiştir (Ö10). Öğrenci Belirleme Araçlarının uzmanlar tarafından hazırlanması geçerlik ve güvenilirlik açısından önemlidir. Ancak, İYEP kapsamındaki öğrencileri belirlerken öğrencileri en iyi tanıyan öğretmenlerin ve velilerin de görüşlerine başvurulmasının bir gereklilik olduğu düşünülmektedir.

Uygulamada karşılaşılan sorunlar incelendiğinde; sorunların başında devamsızlık geldiği, özellikle mülteci öğrencilerin devamsızlık yaptığı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir (Ö9). Bu öğrenciler ve velileri ile iletişim kurmada dil sorunu da yaşanmakta ve bu çözülmediği için de eğitimin zor yapıldığı ifade edilmektedir. Öğrenci gruplarının ve sınıfların oluşturulmasında insiyatifin öğretmenlere bırakılması gerektiği ve idarenin bu işin dışında tutulması gerektiği fikri de beyan edilmiştir (Ö17) Bir diğer sorun ise taşınmalı eğitim yapılan okullarda İYEP’in zaman sıkıntısı nedeniyle öğrencilerin dinlenme saatlerinde yapıyor olmasının verimliliği azalttığı ve yapılan eğitimin etkili olmadığı şeklinde ifade edilmiştir (Ö11). Bu düşüncelerden; devamsızlığın azaltılması, mülteci öğrencilerin dil sorununun kurslarla aşılması, öğrenci gruplarının oluşturulmasında daha dikkatli davranılması ve taşınmalı eğitim kapsamında İYEP öğrencileri

için alternatif programların yapılması ile eğitimin kalitesinin artacağı fikrine ulaşılmaktadır.

Psikososyal yönden dezavantajlı öğrencilerin desteklenmesi ile ilgili tablo incelendiğinde; rehber öğretmenlerin psikolojik yönden destek vermelerinin önemi belirtilmiş (Ö16) ve İYEP'e devam eden öğrencilerin bu programla birlikte ön plana çıkmalarının onları inanılmaz derecede mutlu ettiği de ifade edilmiştir (Ö12). Ayrıca sınıf öğretmenlerinin yeterli psikososyal desteği verebileceği ifade edilmiştir (Ö14). Gerek rehberlik uzmanları gerekse sınıf öğretmenleri tarafından verilecek psikososyal desteklerle öğrencilerin motivasyonlarının artacağı ve böylelikle İYEP'in amacına ulaşacağı düşünülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İYEP kapsamında görev yapan öğretmenlerin düşünceleri ve tüm araştırma bulguları bu programın ne kadar önemli bir amaca hizmet ettiğini ortaya koymuştur. Türkiye'de 2016 yılında hazırlanıp yaklaşık iki yıldır uygulanmakta olan İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP), bu programın uygulayıcısı olan öğretmenler tarafından her ne kadar birtakım sorunlar yaşandığı belirtilse de genel olarak bu programın dezavantajlı öğrenciler açısından çok olumlu dönütler alındığı da yine öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı'nda sadece 3.sınıflarda uygulanan bu program sayesinde çeşitli nedenlerle okuma yazma ile temel matematiksel becerileri edinemeyen öğrenci grupları bu konudaki eksikliklerini tamamlama fırsatı bulmuştur. İYEP ile ilgili Milli Eğitim Bakanı Selçuk: "*Bu tür çalışmalar, gerçekten sahici ve hedefe yönelikse, sonuçlarıyla çocuklarımızın gözündeki ışıltıyı parlatacaksa o zaman iyi bir şey yapıyoruz hissi doğuyor içimizde. Bu program, iyi bir şey yapıyoruz hissini çok güçlü şekilde doğuruyor. Her çocuğun, kendisine önem veren ve özel olduğunu hissettiren bir yetişkinle zaman geçirmeye ihtiyacı var. Çocuğun özel ve önemli hissettiği bir durumu İYEP ile sağlamaya çalıştık. İYEP ile eksiği, zamana ihtiyacı olduğunu düşündüğümüz çocuklarımıza yeni fırsatlar ve yeni imkanlar vermek amaçlarımızdan birisi.*" (Selçuk,2019) şeklinde ifade etmiştir. Sonuç olarak dezavantajlı öğrencilerin hayatlarına belki de en anlamlı dokunuşların yapıldığı bu program ile ilgili araştırmacı tarafından aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- ✓ İYEP öğrencileri belirlenirken sadece ÖBA (Öğrenci Belirleme Araçları) değil, hem sınıf öğretmenleri hem de rehber öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.
- ✓ İYEP için ayrılan zamanlama çok iyi ayarlanmalı, özellikle dezavantajlı öğrencilerin dinlenme ve beslenme ihtiyaçları göz önünde bulundurularak uygun olan zaman dilimi seçilmelidir.
- ✓ Matematik etkinlikleri için ayrılan süre, bu öğrencilerin kişisel özellikleri göz önünde bulundurularak daha çok olmalıdır.
- ✓ Öğrenci grupları oluşturulurken birebir ilgilenme açısından en fazla 6 kişilik gruplar olmalı ve dersler yarım saati geçmemelidir.
- ✓ Mülteci çocuklar ve mevsimlik işçi çocukları için rehberlik uzmanları ve sınıf öğretmenleri işbirliği içinde ayrı bir eğitim programı hazırlanmalıdır.
- ✓ Dezavantajlı öğrencilerin psikososyal yönden desteklenmeleri için bu programda sadece Türkçe-Matematik etkinlikleri değil, rehberlik öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin işbirliği ile hazırlanan etkinliklere de yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

Creswell, J. (2018). Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni (4.baskı). Bütün, M. ve Demir, S. (Ed.) Şubat 2018 Ankara: Siyasal Kitapevi

Human Rights Watch (HRW). (2015). "Geleceğimi Hayal Etmeye Çalıştığımdaya Hiçbir Şey Göremiyorum" Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Erişiminin Önündeki Engeller-Kayıp Nesil Olmalarını Önlemek. https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/turkey1115tu_web.pdf

Karaboğa, Ş. M. (2015). "Türkiye'de Dezavantajlı Gençlerin Belirlenmesinde Kullanılan Kriterlerin Eleştirel İncelenmesi" (Gençlik ve Spor Uzmanlığı Tezi).

MEB. (2015). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2015-2019 Stratejik Planı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15.imzasz.pdf

MEB. (2018). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Sistemi

<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=326>

MEB. (2018). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, 30 SORUDA İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP)
http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/02170454_30-soruda-iyep.pdf

MEB. (2019). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe Dersi Öğretim Programı, Ankara-2019.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-Türkçe%20Öğretim%20Programı%202019.pdf>

Patton, M.Q.(1987). How tousequalitativemethods in evaluation. Newbury Park,CA:Sage.

PİSA. (2015). MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ULUSLARARASI ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME PROGRAMI PISA 2015 ULUSAL RAPORU. http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf

Resmi Gazete (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, Kanun No: 1739 Kabul tarihi: 14/6/1973
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>

Roemer, J. (1998). Fırsat Eşitliği Cambridge, MA: HarvardUniversityPress.

Selçuk, Z. (2019). <https://www.egitimsitesi.net/foto-galeri/bakan-selcuktan-ogretmenlerin-kurslarina-sevindiren-aciklama-ogretmenler-ve-mudurler-de-gorev-aliyor/544/resim/>

Tan, M. (1987). “Eğitsel Fırsat Eşitliği”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt-20, Sayı-1, s.245-259.

Taymaz, H. (2000). *İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi, Okul Yöneticisinin İş Alanları, Alanlara Giren İşler, İşlerin İşlemlerİ, İşlem Basamakları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tutar, H. (2002). “Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen ÖğrencilerinBaşarısızlık Nedenleri.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale ÜniversitesiSosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri(11.baskı) Ankara: Seçkin.

Zoraloğlu, Y.(1998). “Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Üniversite Sınavları”, Eğitim ve Yaşam Dergisi, Eğitimsen Yayını.